

Sygn. akt II UK 156/17

## POSTANOWIENIE

Dnia 31 stycznia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z wniosku E. K.  
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.  
o ustalenie właściwego ustawodawstwa,  
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw  
Publicznych w dniu 31 stycznia 2018 r.,  
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 13 października 2016 r., sygn. akt III AUa [...],

- I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- II. zasądza od wnioskodawcy na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. 240 zł (dwieście czterdzieści) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

## UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z dnia 13 października 2016 r. oddalił apelację wnioskodawcy E. K., wniesioną od wyroku Sadu Okręgowego w O. z dnia 1 marca 2016 r., który oddalił odwołanie ubezpieczonego od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 6 października 2015 r. w przedmiocie ustalenia właściwego ustawodawstwa.

Rozstrzygnięcie zapadło w następującym stanie faktycznym. Wnioskodawca od 1 sierpnia 2007 r. prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą, a w dniu 1 stycznia 2013 r. zawarł umowę o pracę z firmą na Słowacji M. s.r.o. w C.. W dniu 5 marca 2013 r. wystąpił do organu rentowego o ustalenie właściwego

ustawodawstwa w zakresie podlegania ubezpieczeniom społecznym. Dołączył umowę o pracę i list registracyjny FO.

Pierwotna decyzja wydana przez organ rentowy w przedmiocie podlegania wnioskodawcy polskiemu systemowi ubezpieczeń społecznych z dnia 25 kwietnia 2013 r., wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 2 września 2014 r. wraz z poprzedzającym go wyrokiem sądu pierwszej instancji, została uchylona, a sprawa przekazana organowi rentowemu do ponownego rozpoznania.

Organ rentowy w dniach: 15 grudnia 2014 r., 11 lutego 2015 r., 9 kwietnia 2015 r. i 23 czerwca 2015 r. zwróciła się do słowackiej instytucji ubezpieczeniowej w przedmiocie wykonywania pracy przez wnioskodawcę na terenie Słowacji i podlegania z tego tytułu ubezpieczeniu społecznemu. W odpowiedzi w piśmie z dnia 19 czerwca 2015 r. Słowacka instytucja ubezpieczeniowa stwierdziła, że nie kwestionuje podlegania wnioskodawcy polskiemu ustawodawstwu w zakresie ubezpieczeń społecznych i że wydała decyzję o nieobjęciu wnioskodawcy ubezpieczeniem społecznym od 1 stycznia 2013 r.

Decyzją tymczasową z dnia 14 lipca 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. ustalił, iż od dnia 1 stycznia 2013 r. wnioskodawca podlega polskiemu ustawodawstwu w zakresie ubezpieczeń społecznych. Wobec braku zastrzeżeń Słowackiej instytucji zaskarżoną decyzją potwierdził, że właściwym ustawodawstwem dla wnioskodawcy jest polskie ustawodawstwo.

W tych okolicznościach faktycznych, Sąd drugiej instancji uznał, że kwestia jednoczesnego istnienia i wykonywania dwóch tytułów ubezpieczenia społecznego na terenie dwóch różnych krajów członkowskich w wariancie dotyczącym pracy najemnej i prowadzenia działalności na własny rachunek uregulowana jest w art. 13 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) z dnia 29 kwietnia 2004 r. nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.Urz. UE L 2004/166/1). W okolicznościach sprawy wobec powyższego połączenia tytułów ubezpieczenia społecznego znajduje zastosowanie zasada z art. 13 ust. 3 w/w rozporządzenia, wskazująca na podleganie ubezpieczeniu społecznemu w państwie, w którym wykonywana jest praca najemna. Tylko w wypadku nie budzącym wątpliwości organ rentowy może wydać decyzję tymczasową stosując procedurę opisaną w przepisie art. 16 ust. 1 w zw. z art. 14

Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) NR 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.Urz. UE L 2009/284/1).

Z okoliczności sprawy wynika, iż organ rentowy miał wątpliwość co do rzeczywistego charakteru zatrudnienia wnioskodawcy na terenie Słowacji, w tych okolicznościach polski organ rentowy, wydał decyzję zaskarżoną o podleganiu wnioskodawcy polskiemu ustawodawstwu.

Słowacka instytucja ubezpieczeniowa, w świetle ustaleń poczynionych przez Sąd Apelacyjny nie zakwestionowała podlegania wnioskodawcy polskiemu ustawodawstwu w zakresie ubezpieczeń społecznych. W rezultacie, polski organ rentowy wystąpił do Słowackiej instytucji, która uznała, że zawiadomienie o podleganiu wnioskodawcy polskiemu ustawodawstwu stało się ostateczne i nie kwestionowała tego faktu.

Skargę kasacyjną wniósł ubezpieczony, oparł ją na zarzutach naruszenia: art. 13 ust. 3 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.Urz. UE nr L 166/1 z 30 kwietnia 2004 r. z późn.zm.) w związku 16 ust. 2 i 4 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącym wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 (Dz.Urz. UE nr L 284/1 z 30 października 2009 r. z późn. zm.); art. 3 ust. 2 rozporządzenia nr 987/2009; art. 14 ust. 5 lit. b Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 w zw. z art. 13 ust. 3 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004; art. 233 § 1 k.p.c. i art. 378 § 1 k.p.c. w zw. z art. 379 pkt 5 i art. 477 § 2 k.p.c.

W ocenie wnioskodawcy skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przemawia za takim wnioskiem to, że organ rentowy nieprawidłowo zrealizował przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego w zakresie współpracy. Zebrany w sprawie materiał dowodowy potwierdził, iż organ rentowy nie przeprowadził w sposób dostateczny postępowania wyjaśniającego z instytucją słowacką, w zakresie który pozwoliłby ustalić istotne dla sprawy okoliczności, to jest brak marginalnego charakteru pracy wnioskodawcy. Sąd drugiej instancji w istocie

oparł się wyłącznie na tym, że organ słowacki nie wniósł żadnych zastrzeżeń, nie bacząc na to, że tryb postępowania organu polskiego był niezgodny z art. 16 rozporządzenia wykonawczego. Świadczy o tym brak jakichkolwiek dowodów świadczących, iż organ rentowy przeprowadził postępowania wyjaśniającego z instytucją słowacką, w zakresie ustalenia marginalnego charakteru wykonywanej tam pracy, wymiaru czasu pracy, ważności przedłożonych przez wnioskodawcę dokumentów potwierdzających posiadanie ubezpieczenia zdrowotnego.

Zdaniem skarżącego, o oczywistości skargi kasacyjnej świadczy również to, że nie przeprowadzono prawidłowo procedury określonej w art. 13 ust. 3 Rozporządzenia podstawowego w związku z art. 16 ust. 2 i 4 Rozporządzenia wykonawczego. Skutkowało to tym, że Sąd Apelacyjny błędnie wywnioskował, że organ rentowy wykonał prawidłowo wszystkie czynności celem ustalenia właściwego ustawodawstwa wobec wnioskodawcy. W konsekwencji pisma z dnia 14 lipca 2015 r. nie można zakwalifikować jako informacji przekazanej w trybie art. 16 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego, co sprawia, że termin dwumiesięczny, o którym mowa w tym przepisie, nie rozpoczął biegu i ustalenie ustawodawstwa właściwego przez organ rentowy nie można uznać za dokonane w przewidzianym trybie, co nie mogło skutkować uznaniem je za ostateczne.

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wnioskodawca uzasadnił także naruszeniem przez Sąd drugiej instancji przepisów procesowych, poprzez pominięcie w postępowaniu sądowym słowackiego pracodawcy jako zainteresowanego i niedostrzeżenie przez Sąd odwoławczy, iż doszło do nieważności postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie może zostać przyjęta do rozpoznania merytorycznego.

Zainteresowanym w rozumieniu art. 477<sup>11</sup> k.p.c. jest podmiot, którego praw i obowiązków bezpośrednio dotyczyć może wynik toczącej się sprawy. Nie chodzi o zainteresowanie w sensie potocznym ani o automatyczne przypisywanie drugiej stronie kwestionowanej umowy tego przymiotu. W ocenie Sądu Najwyższego pracodawca zatrudniający ubezpieczonego za granicą nie jest zainteresowanym w

sprawie z odwołania ubezpieczonego przeciwko organowi rentowemu o podleganie polskiemu ubezpieczeniu społecznemu (art. 477<sup>11</sup> § 2 k.p.c.), przy czym powyższego nie zmienia sytuacja, w której kwestionowana jest ważność umowy przez niego zawartej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 kwietnia 2005 r., I UK 236/04 (OSNP 2006 nr 1-2, poz. 28). Niewezwanie do udziału w sprawie pracodawcy słowackiego nie powoduje nieważności postępowania (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 lipca 2016 r., II UK 297/15, LEX nr 2120892).

Analiza akt sprawy nie daje podstaw do uznania, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Bezsprzeczna trafność skargi kasacyjnej powinna być dostrzegalna *prima facie*, bez wdawania się w drobiazgowe badanie podstaw zaskarżenia. Po zapoznaniu się z wyczerpującym, a wręcz drobiazgowym uzasadnieniem Sądu Okręgowego i skargą kasacyjną deklarowana przez powoda oczywista zasadność środka odwoławczego nie jest dostrzegalna. Oznacza to, że Sąd Najwyższy w ramach art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c. nie ma podstaw do przyjęcia skargi kasacyjnej.

Postępowanie wytyczone przez art. 16 rozporządzenia wykonawczego zostało ukształtowane w nieco inny sposób niż uważa wnioskodawca. Z art. 16 ust. 2 rozporządzenia nr 987/2009 *expressis verbis* wynika, że ustalenie ustawodawstwa ma nastąpić „niezwłocznie”. Przepis zastrzega, że takie wstępne określenie mającego zastosowanie ustawodawstwa ma charakter tymczasowy, a instytucja, która dokonała ustalenia informuje wyznaczone instytucje każdego państwa członkowskiego, w którym wykonywana jest praca, o swoim tymczasowym określeniu. Nawiązując do twierdzeń skarżącego (mających przemawiać za oczywistością skargi kasacyjnej), z przepisu tego nie wynika, że organ rentowy był zobowiązany do przeprowadzenia skrupulatnego postępowania wyjaśniającego z instytucją słowacką. Potrzeba dialogu między instytucjami ubezpieczeniowymi zachodzi dopiero wówczas, gdy wystąpi „brak pewności co do określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa”, a między zainteresowanymi instytucjami dojdzie do „rozbieżności opinii”. Rozporządzenie to stanowi, że w takim wypadku „podmioty te starają się dojść do porozumienia”, a „ustawodawstwo mające zastosowanie do zainteresowanego jest określane na mocy wspólnego porozumienia”. W rozpoznawanej sprawie Zakład Ubezpieczeń Społecznych i jego odpowiednik na

Słowacji byli zgodni, że wnioskodawca powinien podlegać ubezpieczeniu społecznemu w Polsce. Analizując akta sprawy trudno stwierdzić, że komunikacja między instytucjami polską i słowacką odbyła się z naruszeniem art. 16 rozporządzenia wykonawczego. W każdym razie, uchybienie temu przepisowi nie jest oczywiste, co oznacza, że nie ma podstaw do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c.

Biorąc pod uwagę przedstawione argumenty, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnął kierując się regułą z art. 98 § 1 k.p.c. i art. 99 k.p.c.

aw